

Samsund udvikler sig ganske anderledes sundt og naturligt, naar dette lagttages. Og hvor skulde man standse, naar man vilde gaae den anden Vej? For hvert Skridt, man sætter Foden frem paa denne Bane, forføres man til at gjøre ti til for ikke at lade blodige Uretfærdigheder blive staaende; naar man har gjort det ene, maa man gjøre det andet. Hvorfor skulde det være mindre haardt, at udsætte Een eller Anden for at lide ethvertsohmest andet Tab, som Staten maaskee kunde have fritaget ham for? Maaskee, thi Staten kunde, som vi have seet Exempler paa, komme i den Tilstand, at den ikke kunde dække Tabene ved dens Indgriben. Hvorfor skulde det være mindre haardt, hvad vi dog hver Dag see paa, at man til Exempel lader mangfoldige Millioner, der just ere fremstaaede ved det sureste Arbejde, overveie af de Classer, hvis Interesse i denne Sag ligger os paa Sinde, blive indsatte i Sparekasser, som Staten kun meget indirecte kan siges at tage sig af, og som den ikke garanterer i noget Tilfælde? Det er altsaa en meget farlig Paastand, at man skal være forpligtet til den Art af Velvillie, den Art af Understøttelse.

David: Det er sikkert gaaet Fleerheden af de tilstedeværende Rigsdagsmænd, som det er gaaet mig, at de med megen Interesse have hørt paa det sidste Foredrag, selv om deres Hovedanskuelse ikke stemmer med den, som den ærede sidste Taler har om Staten og om de Følger, det kunde faae for Staten, naar den i sin Hjælp til de mindre bemidlede Classer gif videre, end han ansaae det nødvendigt. Jeg vilde ikke være kommen tilbage til dette Foredrag, naar jeg ikke troede, at det var gaaet flere af de ærede tilstedeværende Medlemmer af Rigsdagen, som det er gaaet mig, at de næsten havde glemt, hvad der egentlig var Tale om, ved disse høist interessante almindelige Bemærkninger om Staten og dens Hverv. Jeg skal derfor tillade mig at gaae tilbage til det foreliggende Spørgsmaal's egentlige Betydning, og jeg haaber at kunne paavise, at den ærede Taler for det almindelige Noget er gaaet det Specielle forbi. Hvad er det, som der egentlig er Spørgsmaal om? Jeg vil meget gjerne troe

— der er Ingen, der mere end jeg erkjender den ærede sidste Talers agtværdige Personlighed —, at den ærede Taler paa ingen Maade er haardhjertet i nogensomhelst Retning, og at han navnlig har ligesaa megen Medfølelse med sine mindre vel stillede Medborgere som nogen Anden her i Salen. Han siger derfor, at det er aldeles uberettiget, naar man troer, at han ikke ogsaa er stemt for at komme de Ubemidlede til Hjælp i denne Henseende, men han mener kun, at Staten ikke skal paatage sig nogen Garanti eller udsætte sig for et muligt Tab, der, naar man lader sin Phantasi frit Løb, vistnok kan voxe op til saa store Summer som den, han ansøgte. Hvad er det, der her er Spørgsmaal om at gjøre? Det er at gjøre det mere og mere indlysende for den menige Mand, at det er ham muligt ved sin egen Selvvirksomhed i den Tid, da hans Kræfter slaae til, med nogen Anstrængelse og med nogen Resignation at oplægge Noget, som kan komme ham til Hjælp, naar Kræfterne svigte, og naar Alderdommen indfinder sig, og at gjøre ham mere og mere tilbøielig hertil. Hvorledes skal nu dette stee? Man siger: ved at stifte eller ved at tillade Stiftelsen af private Foreninger, som tilbyde ham Veilighed til at betro dem sine Midler. Men veed man da ikke, at der hører en moralsk Kraft til at undslaae sig for at nyde Diebliftet og opspare for Fremtiden? Og troer man ikke, at der til Støtte for denne moralske Kraft maa være en Overbeviisning om, at man ogsaa, naar Tiden kommer, vil nyde Frugten af alle de Savn, som man i en lang Tid har maattet underkaste sig? Veed man ikke, at den menige Mand er utilbøielig til at betro, hvad han har opsparet, til Private, fra hvem han ikke diebliftelig kan tage det tilbage, naar han aner en Fare, men fra hvem han først efter 20 til 30 Aar har et retslydigt Krav til at forlange det? Den ærede sidste Taler vilde gjøre en Sammenligning med Sparekasser. Denne Sammenligning maa jeg afvise som aldeles ubegrundet. Jeg betroer idag en Sparekasse mine Penge, men jeg kan imorgen fordrø dem tilbage. Det er den store Forskjel mellem Livrenteanstalter og Sparekasser, at den ene betroer jeg diebliftelig for en kortere eller længere Tid efter mit